

Merita verò in Rempub. dicuntur cum priuata ratione vitam pro salute Reipub. aut suam aut filiorum aut maioris partis (est autem maior pars dimidium) manifesto in discrimine exposuerit: vbi verisimiliter euadere non queant: vel si omnibus fortunis solo tenui victu sibi seruato sine restitutione vlla eandem iuuerit: aut si parum ei sit nihil profus sibi retinuerit aut si prodicionem detexerit: vt etiam fortunæ atque simili conditioni aliquid relinquamus.

Vt verò omnes ad militiam paratiores sint viri, nullas exerceant artes præterquam Agriculturam lapidumque tractandorum metallorum ac lignorum: reliquas omnes mulieres ipsæ, sic fiet vt nec illæ ocio, nec hi lucro intenti viuant deserantque militiam: lanificium ergo & textura & vestiaria & reliquæ omnes huiusmodi ad mulieres pertineant: quæ tamen non publicè exercere doceantur ac circa masculos nisi à quadragesimo anno supra. Militiam inchoet iuxta ritum Romanorum quem experimentum comprobauit decimus octauus annus, finiat quinquagesimus. Ad maiores magistratus non ante quadragesimum tertium, ad minores non ante trigésimum secundum. Iurisconsulti ac medici stipendio publico alantur, & nihil ne potum quidem ab vllis sumant & in collegiis alantur ad hoc nutriti nec quicquam priuatim sit nisi quæ ad vsum studiorum pertinent & vestitum quas tamen ex communibus redditibus collegij accipiant. Leges simplices scribantur faciles, vt ab omnibus intelligi possint, & capita illarum in tabulis æneis publicè exponantur. Quæ vero in libris scriptæ erunt apertè & diffusè quantum claritati sufficit explicentur nec interpretatio vlla admittatur. Possit tamen lex sublatis prioribus verbis eo modo quo dictum est superius & ab iisdem per alia verba quæ mentem legis non immutent dilucidius explicari. Artes quæ ad luxum faciunt omnes tollantur, capitale sit si quis tentauit vel talia in urbem inuehere. Sed neque limbola aut minutim texta ad ornatum nec quicquam huiusmodi neque mutare habitum. Sed omnes eadem ratione vestiantur, omniaque conueniant corpori ad vnguem præter solam togam. Odores tamen simplices vt moschum aliaque similia habere liceat pharmacopolis, & quibuscunque emere, sed miscere non audeant, crimen sit: crimen autem omne vinculis perpetuis vt dictum est puniatur. Qui verò artes non exercent omnes disco, sagitta, armis, mutatione, equis agendis, arti singulis diebus præterquam dominicis & veneris exerceantur intra quinquagesimum annum. Nulli aduenæ in vrbe

sint nec ciues aut rustici alibi, nisi per triduum quod etiam publicis rationibus custodiatur. Quod si quis aberrauerit triennio vindus fodiat lapides aut fecerit. Legatis plus temporis sed extra urbem septo ad hoc loco ad tertium lapidem custodiaque adhibita vndique clausoque fossa altissima loco atque latissima spinetis ferreis circumpassim sepultis & superinducta palude.

Qui ex exteris ad ritus transire noliunt ad villas certas transferantur & per viginti annos colant agrum aut artem virilem exerceant institutaque imbuant legis & urbis inde illis auxiliis vel nepotibus ex his locus sit in vrbe, aliorum nulli concedatur. Sed neque ciues apud alias nationes esse possint nisi socias aut subditas & iam viuentes legibus eisdem per quinquennium nec ex his tamen ad vrbes admittantur nisi post vigésimum annum. Porro leges has difficillimum est dare adultis iam urbibus: statuere autem impossibile: quoniam cum iam consistant necesse est, vt seditionem pariant. Ob id Sparta à Lycurgo vix instructa nec siue vi: Moses autem & Romulus optimè & facillimè non factis urbibus sed coalescentibus tantum. Instituuntur autem melius à Rege, seruantur à Rempub.

Quod verò ad criminum disquisitionem, fatenti crimen sponte quarta pars remittatur aut enim simplicitate aut causa magna vt faceret inductus est. Tarenti aut leuibus tormentis aut metu octaua pars. Quarta pars criminis est à morte cum summo cruciatu ad simplicem à simplici, ad lapides si nobilis, ad metalla si ignobilis, octaua ad triremes. Ex summo cruciatu ad securim, ex securi ad simplex mortis genus. Eculeo nemo torqueatur quem aliqui ita contemnunt, vt rideant, alij penè pereunt. Caimus quidam pectore discerptus est, aliis trochlea impedita exirio fuit vt Hebræo cuidam his proximis annis, tribuno Zocolino rupto vinculo ex quo trochlea pendebat mortem penè attulit: nihil inæqualius: vt non cruciatui sed fortunæ pendens committatur. Quot etiam modis fraus admittitur à quæstoribus atque ministris, & demittendo leniter, aut repente. Quidam etiam accinguntur fascia, quo crimine iudex Gropelius damnatus est. Quare tormenta distentis post brachiis in tabula distento adhibeantur, tribus iudicibus præsentibus, ad crepitum ossium si fateri nolit, inde per momenta fiat disquisitio hora diuisa in mille momenta, horologiis ad hoc paratis: nec ex hoc maximè veritatis inquisitio quærat sed ex testibus, ex coniecturis qualitate vitæ hominis, & responsionum repugnantia & consensu, in quibus attendere oportet an statim respondeat an cogitet, hoc enim ad suspicionem facit, & si nolit respondere